

Напередодні відкриття Державної історичної бібліотеки в березні 1952 року штат її поповнився трьома бібліотечними працівниками: бібліографом Н.М. Уманською, бібліотекарем Н.М.Фурман (Гончаренко) та молодшим бібліотекарем Михайловою В. Ю. Всі працівники від директора до прибиральниці освоювали отримане приміщення в будинку Планетарія. Стелажи, столи були виконані на замовлення саме для цього приміщення. З історичного музею завозили опрацьовану літературу (близько 200000 прим.).

Книжкові фонди та періодика були ретельно підготовлені до розстановки на полицях: кожна пачка була пронумерована і тому ставили літературу на полиці швидко і організовано.

Були також курйози: завідуючий спецфондом Куров Арсеній Іванович віддав розпорядження про знищення німецьких штампів на книгах, які побували в Німеччині, а також про видалення портретів російських царів. Дякуючи заступнику директора по науковій роботі Кац Ревеці Самсонівні, це варварство було припинено.

При наявності в бібліотеці генерального алфавітного каталога для читачів створювався систематичний каталог. На жаль, алфавітного читацького каталога не було.

В кінці червня 1952 р. бібліотеку було відкрито. На вулицях та в бібліотеках міста були вивішені об'яви про роботу бібліотеки, її фонди, в кіножурналі «Новини дня» (1952 р.) була розповідь про нашу бібліотеку.

62

У відділі читального залу працювали завідувача відділом Бендитович Н.Л., бібліотекар Фурман Н.М. і молодший бібліотекар Михайлова В.Ю. Для кращого обслуговування читачів бібліотека працювала з 10 год. до 24 год. Читачі працювали до останньої хвилини.

Ніна Львівна Бендитович була бібліотекарем найвищої кваліфікації. Вона займалась комплектуванням книжкових фондів, опрацьовувала літературу, розробляла систематичні каталогізаційні схеми, допомагала читачам консультаціями та ін. Працювати з нею було і важко, і цікаво тому, що вона була дуже вимогливою. Відмови читачу не було ніколи, якщо книга чи журнал були відображені в каталогах. І поки не знайдеш цю книгу, або журнал – спокою не було...

Через деякий час мене перевели у відділ комплектування і обробки каталогів, згодом доручили займатись комплектуванням фондів. На той час завідувачою відділом була Голіцина Олена Іванівна.

Було розпочато організацію картотеки поточного комплектування, роботу з тематичними планами та ін.

В 1963 році після виходу на пенсію О.І. Голіциної завідувачою відділом комплектування і обробки було призначено мене, на той час я вже закінчила Харківський бібліотечний інститут.

В цей час в Державній бібліотеці СРСР ім. В.І. Леніна працювали по створенню нової бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК).

Робота з систематичним каталогом була дуже утруднена тому, що розподілити картковий репертуар за класифікаційною схемою, розробленою і прийнятою в бібліотеці, було практично неможливо. Схема допрацьовувалась постійно, але результат був дуже незначний.

На цей час у відділі працювали і історики, і висококваліфіковані бібліотекарі: Гордієнко (Іваненко Л.Т.) закінчила Ленінградський бібліотечний інститут, Башлаєва (Кондрашова) А.Г. – випускниця історичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. З часом у відділі з систематичним каталогом працювали Шеліхова Н.М., Рура (Бендик) Ж.М., Креницька Ф.М., Гришукова (Титова) Л.М.

Державна бібліотека СРСР ім. В.І. Леніна організувала навчання по переведенню систематичного каталога на ББК: було розроблено і видано багато методичних матеріалів на допомогу бібліотекарям, які працювали з систематичним каталогом по переведенню на нову систему.

У відділі склали план роботи по переведенню СК (систематичного каталога), допрацьовували методичні матеріали, враховуючи наші можливості. Працюючи по переведенню СК, ми могли порівняти схеми і зробити висновок, що схема ББК для гуманітарних наук (філософії, історії, літератури, економіки та ін.) була значно кращою, гнучкою і давала можливість краще розподілити картковий репертуар.

Особлива увага приділялась роботі зі схемою розділу «Історія України» та організації цього розділу в каталозі. Було переглянуто de visu багато окремих видань з метою кращого відображення того чи іншого видання в окремих

63

розділах історії України. Дуже тісною була співпраця з Інститутом історії України АН УРСР, Державною бібліотекою СРСР ім. В.І. Леніна. Проводилась робота по розробці схеми історії України для масових бібліотек разом з Державною республіканською бібліотекою ім. КІРС.

Відділу дуже пощастило, що у нас працювала видатний бібліограф, бібліотекознавець і історик Шеліхова Н.М. Вона перебудувала такі складні розділи каталогу, як Е Релігія, Х Держава і право, У Економіка, консультувала при перебудуванні відділу ТЗ(2Ук) Історія України.

Одночасно складали до кожного перебудованого розділу алфавітно-предметний покажчик (АПП), який допомагав читачам користуватись систематичним каталогом. На жаль, робота по створенню зведеного АПП до всього систематичного каталога так і не завершилась.

Робота по переведенню систематичного каталога на ББК велась багато років і в ній брали активну участь також молоді бібліотекарі-випускники Київського інституту культури Барланіцька Л.М. і Пешкова Н.А.

Одночасно наша увага була прикута до алфавітних каталогів: генерального, читацького та каталога видань, що продовжуються, періодичних видань.

Треба було розпочати звірку читацького алфавітного каталога з генеральним алфавітним. Раніше читацький алфавітний каталог був генеральним і його здублювали працівники бібліотеки в рахунок соціалістичних зобов'язань. Тому ці два каталоги потрібно було звірити картку за карткою. Розробили план роботи і одночасно, вперше за існування цих каталогів, почали їх редагування. Роботу провадила найкваліфікованіший знавець, головний бібліотекар Томарова О.В., а в подальшому – старші бібліотекарі Родіна Л.Г. та Уманська Н.М.

Було розроблено документи по переводу фонду на формальну розстановку. Тепер всі видання, які виходили в різні роки і змінювали свій заголовок (назву), стояли на полиці разом, що значно покращило обслуговування читача. Весь фонд видань, що продовжуються, було переведено на нову формальну розстановку. Удосконалено було і роботу з каталогом періодичних видань і видань, що продовжуються. Працювали в цьому напрямку Михайлова В.Ю., Черкасова В.Є., та Ніколайчук Н.В.

Працівники відділу звіряли книги на дублетність, відбирали ті, які потрібно було обробити в першу чергу. Всі книги, видані українською та російською мовами, були опрацьовані і відображені в каталогах. Книги на іноземних мовах опрацьовували Бендик Ж.М., Ранцова О.В.

Розпочато було також роботу по відображенню журналів (приписка інв. №№) в каталозі видань, що продовжуються, і періодичних видань.

У відділі активно працював бібліотекар Тузман Я.З., організовував пропаганду роботи бібліотеки через пресу, телебачення, радіо та ін.

Зусиллями Надії Миколаївни Гончаренко в бібліотеці був створений відділ стародруків та рідкісної книги, який вона і очолювала. В цьому ж відділі

64

розпочала свою наукову роботу Віра Василівна Панашенко, яка згодом, захистивши дисертацію, стала провідним науковим співробітником Інституту історії АН УРСР.

Надія Миколаївна Уманська довгий час очолювала науково-бібліографічний відділ.

Я працюю в бібліотеці вже 46 років, з яких більше, як 24 роки була завідувачою відділом, і далі працюю бібліотекарем у рідній бібліотеці у рідному відділі.